

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav germánských studií

Posudek na bakalářskou práci Dijany Stehlik

na téma

Korpuslinguistische Untersuchung ausgewählter Zweifelsfälle im Deutschen (2019, 65 stran)

Tématem předkládané práce je prozkoumání chování tří vybraných dvojic modálních slov, která jsou si formálně podobná a lze je tedy považovat za tzv. *Zweifelsfälle* (slova, jejichž užití bývá zaměňováno, resp. bývají užitá nesprávně apod.). Vybrané dvojice modálních slov (*zweifellos* – *zweifelsohne*, *sicher* – *sicherlich*, *anscheinend* – *scheinbar*) jsou podrobeny důkladné analýze formální i obsahové, a to za využití corpus-based i corpus-driven prostředků korpusové lingvistiky.

Práce má obvyklou strukturu. Po úvodu, v němž autorka vymezuje základní rámec práce a motivaci výběru tématu, následuje teoretická část, v níž autorka za pomoci sekundární literatury vymezuje všechny podstatné a relevantní pojmy a témata (*Zweifelsfall*, synonymie, modální slova) a uvádí do tematiky korpusové lingvistiky. Ve třetí, metodologické kapitole jsou popsány postupy a zásady, které si autorka stanovila pro provedení analýz, jež následně popisuje v empirické části práce. Práce je zakončena závěrem, shrnutím, seznamem užívaných zkratk a seznamem použité literatury.

Práce je strukturně i formálně přehledně zpracována, text je plynulý, psaný velmi dobrou němčinou a prost zásadnějších gramatických chyb. Autorka v práci dostatečně reflektuje sekundární literaturu, kterou také formálně správně cituje, resp. na ni odkazuje. Rozsah i forma splňují požadavky kladené na závěrečnou práci bakalářského studia. Drobné chyby, např. záměna slov *kvalitativní* a *kvantitativní* (str. 40) lze jistě prominout.

Po obsahové stránce se může zdát, že analýzy jednotlivých dvojic modálních slov nejsou koherentní. Je však pochopitelné, že každá dvojice slov s sebou nese svá specifika, která je nutno respektovat a postup analýzy jim přizpůsobovat. Proto je možné u některých dvojic pozorovat větší důraz na jejich formální, u jiných dvojic na významovou složku. Některé rozdíly jsou však patrné a jsou zřejmě způsobené samotným vývojem psaní práce, např. na uvádění množství dokladů z korpusu u druhého a třetího páru *sicher* – *sicherlich*, *anscheinend* – *scheinbar*, zatímco u prvního páru *zweifellos* – *zweifelsohne* nenajdeme doklady z korpusu žádné. Popis analýz tak může působit trochu nekoherentně.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav germánských studií

V práci lze také nalézt několik prohřešků pramenících z autorčiny dosavadní nevelké zkušenosti s psaním odborných prací podobného rozsahu, např. na str. 39, kde autorka formuluje první hypotézu k páru *sicher – sicherlich*. Formálně lze za hypotézu označit pouze první větu (*Die Austauschbarkeit des untersuchten Wortpaars ist eingeschränkt.*) Věta následující je prostým konstatováním a za hypotézu ji označit nelze; není ani dále přezkoumávána.

Přes veškeré drobné nedostatky je ale patrné, že autorka směřuje k dosažení stanoveného cíle, neodbíhá příliš od tématu a drží se stanovené struktury.

I přes relativně dobrý celkový dojem se v práci najde několik úseků, které by zasloužily upřesnění či vysvětlení a mohou se tedy stát vhodným materiálem pro obhajobu práce. Na základě zjištění uvedených v práci také vyplývají další otázky hodné zodpovězení. Obojí uvádím v následujících bodech:

- 1) Na str. 30 uvádíte, že u *zweifellos* byla dokladována vyšší frekvence výskytu v korpusech než u *zweifelsohne*, čímž se potvrzuje také frekvenční údaj z Duden-online. Nesouvisí s vyšší frekvencí ale pouze fakt, že *zweifellos* může vystupovat také jako adjektivum a být skloňované? S tím souvisí ještě podotázka, zda se domníváte, že adjektivní *zweifellos* má sémanticky tutéž povahu jako (adverbiálně užitý) Modalwort *zweifellos*? Pokud by se jednalo o sémanticky různé jednotky, měla by být obě slova ve slovníku zpracována zvlášť?
- 2) Zajímalo by mě opětovné vysvětlení postupu uvedeného na str. 34 a odůvodnění zvolených parametrů vzhledem ke stanovenému cíli. Cílem by mělo být zjištění typického chování slov *zweifellos – zweifelsohne*, a to na základě prozkoumání chování kontextu s využitím korpusových nástrojů Kookkurrenzanalyse a CCDB.

V práci se píše, že bylo analyzováno prvních 20 primárních kookkurenčních partnerů, že byly provedeny kookkurenční analýzy s odlišným nastavením parametrů (s jakým se neuvádí, přestože tyto hodnoty mohou hrát klíčovou roli pro zobrazení výsledků), následně byla zkoumána obě modální slova se svými prvními čtyřmi kookkurencemi (proč čtyřmi?). V následném textu na str. 35 je uvedena tabulka obsahující syntagmatický vzorec pouze jediné kookkurence (*Höhepunkt*). Ostatní údajně typické kookkurence jsou vyjmenovány až na str. 37 ve shrnutí analýzy jmenovaných modálních slov.

Prosím o odůvodnění postupu i vysvětlení získaných výsledků vč. zamyšlení nad tím, zda jsou pro uživatele uvedené kookkurence relevantní (z lexikografického či kontrastivního pohledu) a zda se o některých z nich dá hovořit jako o kolokacích. Podobně se lze ptát i u získaných kookkurencí páru *sicher – sicherlich*.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav germánských studií

- 3) Na str. 44 tvrdíte, že by kookkurenční analýza slova *sicher* vedla k přetížení systémů, čímž ospravedlňujete fakt, že nebyla provedena a namísto ní byly využity pouze výsledky CCDB. Nebylo by možné provést omezení pomocí náhodného výběru a z menšího množství dokladů pak provést kookkurenční analýzu?

Závěrem je nutné uvést, že zvolená problematika modálních slov není jazykovým fenoménem jednoduchým (srov. jemné významové nuance páru *sicher* – *sicherlich* a problematiku jejich vyhodnocování) a lze tedy ocenit odvahu, kterou autorka prokázala výběrem tohoto tématu, jakož i způsob a úroveň, s jakými téma dokázala zpracovat, o to více, že ho zpracovávala z pozice nerodilé mluvčí. I když by se dalo namítnout, že práci chybí jistý odstup či nadhled, příp. snaha o zevšeobecnění, jedná se s přihlédnutím k obtížnosti zvoleného tématu o nedostatek spíše drobný. Kromě práce samotné hodnotím pozitivně také autorčino zaujetí pro věc a neutuchající snahu o zlepšování stavu práce.

Na základě výše uvedeného hodnotím práci jako zdařilou, připouštím ji k obhajobě a předběžně navrhuji hodnocení výborně až velmi dobře (1-2).

Mgr. Věra Hejhalová, Ph. D.
Praha, 3. 6. 2019